

FORTUNA
FAUVELU
NÉ BO
PAR!

F O R T U N A F A U V E L U N E B O P A R !

F O R T U N A F A U V E L U N E B O P A R !

c h o r e g i e p r o j e k t

FORTUNA FAUVELU NE BO PAR!

Priliznjenost, Skopost, Nizkotnost, Nestanovitnost, Zavist, Strahopetnost

Glasba:

Lojze Lebič (1934): **Fauvel '86** (slov. besedilo Janez Menart)

za soliste, mešani zbor, klavir, tolkala, priročna glasbila in magnetofonski trak (delno prirejeno za izvedbo z dekliškim zborom)

Odlomki iz dela **Roman de Fauvel** (1310–1314)

IZVAJAJO:

Vokalno gledališče **Carmina Slovenica**

Dirigentka: **Karmina Šilec**

Pripovedovalec: **Aleš Valič** (s traku)

Fauvel: **Eva Germ**

Fortuna: **Jasmina Črnčič**

Glasbeniki: **Nino Mureškič, Žarko Ignjatović, Živa Horvat, Nadja Stegne**

Režija in vizualna podoba: **Karmina Šilec**

Svetovalka za odrski gib: **Sidra Bell**

Kostumografija: **Belinda Radulović**

Naslovna podoba: **Miguel Vallinas**

Oblikovanje svetlobe: **Andrej Hajdinjak**

Oblikovanje zvoka: **Daniilo Ženko**

Svetovalec za izvedbo scenografije: **Marko Japelj**

Lektorica: **Metka Damjan**

Flatterie**Avarice****Uilénie****Variété****Envie****Lâcheté****Priliznjenost****Skopost****Nizkotnost****Nestanovitnost****Zavist****Strahopetnost**

Temeljni material choregie projekta *Fortuna Fauvelu ne bo par!* je edino glasbeno-scensko delo skladatelja Lojzeta Lebiča: *Fauvel '86*, ki ga ponekod razširjajo skladbe iz izvirnega dela *Roman de Fauvel* ter okruški iz srednjeveških ritualnih iger, literature in filozofskih zapisov.

O PREDSTAVI FORTUNA FAUVELU NE BO PAR!

Fortuna Fauvelu ne bo par! je začela življenje v literarnem in filozofskem »podzemlju«, v jeziku srednjeveške kritike družbe. Delo *Fortuna Fauvelu ne bo par!* temelji na razširjenem »živalskem epu« iz 14. stoletja, alegorični pesnitvi, kjer je osrednja metafora za moralno gnilobo in dekadenco častihlepen osel. Človek je skozi politično/cerkveno simbol vsega, kar je narobe z našo družbo in s sistemom upravljanja. Tema fasciniira, ker obsoja zlorabe v človeški družbi in hkrati postavlja vprašanje, ali je danes, po 700 letih, kaj lažje govoriti – ali pa še vedno šepetamo ... Ko se trudimo najti smisel v našem današnjem cinizmu, v našem hrepenenju po »boljši poti«, se zdi, da Fauvel odmeva z vso intenzivnostjo in barvo, kot je to storil prvotno, pred več stoletji. Je komično in tragično resen, skatološki in pobožen, formalno drzen in populističen. Tudi libreto oziroma srednjeveška besedila v *Fortuna Fauvelu ne bo par!* – tako kot antivladne politične polemike našega časa v Ameriki in Evropi – »hvalijo« prevare in norost ter se pomaknejo v satirični pregled sicer pobožnih, a vraževernih zlorab cerkve ter političnih doktrin in korupcije. Nič ne mine brez Norosti in ta nas navdušuje zaradi svojega znanja in poznavanja pravih resnic. Skladatelj Lebič v svojem opusu nima neposredno politično angažiranih del in o ustvarjanju Fauvela '86 pravi, da mu je šlo za »za širše, bolj temeljne stvari med politiko, posameznikom, družbo in glasbo«. *Fortuna Fauvelu ne bo par!* je družbenokritično delo; vse te subverzivne resnice je treba povedati neposredno v uho uma.

O DELU ROMAN DE FAUVEL

Delo izhaja iz francoske alegorične romance v verzih o oslu; ta je kot nasprotje junaškemu pesnjenju nastala v krogu uradnikov francoskega dvora, kot so Gervais du Bus, Raoul Chaillou de Pesstain in znameniti začetnik glasbene ars novae, skladatelj Philippe de Vitry, in sicer na začetku 14. stoletja; v več rokopisih se je ohranila pod naslovom Roman (knjiga) de Fauvel. Gre za eno najzgodnejših glasbeno-scenski del in ima zaradi svoje kompleksnosti pomembno mesto v zgodovini glasbe, literature in tudi vizualne umetnosti. S hibridnim polčlovekom, poloslom v naslovni vlogi predstavlja Roman de Fauvel zares razkošen Gesamtkunstwerk besedil, likovnih upodobitev in glasbe.

Pesnitev Roman de Fauvel se vrti okoli osrednjega lika, ambicioznega osla, ki se imenuje Fauvel. Ime tega antiheroja je dvojno: pomeni »lažno tančico« in tvori akrostih – ključ do šestih naglavnih nečednosti:

Flatterie	Priliznjenost
Avarice	Skopost
Uiléni	Nizkotnost
Variété	Nestanovitnost
Envie	Zavist
Lâcheté	Strahopetnost

Fauvel se dviga v ospredje na francoskem dvoru zaradi »čudnega vrtenja Fortuninega kolesa«. Fauvelov absurdni vzpon do kralja odraža, kako je božji red obrnjen na glavo, ko človeštvo dopusti nadvlado živali: zlu je dovoljeno vladati, medtem ko je dobro prisiljeno trpeti. Predstave o »narobe svetu«, v katerem ljudje in živali zamenjajo svoja opravila in medsebojna razmerja, so pričele nastajati v srednjem veku (če ne upoštevamo antičnih paralel). Žival, kot figura "nečloveškega" Drugega, se pogosto pojavlja v literarnih delih (bestiaries) in služi za namene moraliziranja. S teološko in filozofsko konstrukcijo značaja živali/zveri pa je poudarjan človeški ekskluzivni dostop do razuma.

Zanimiva je izbira živali – osla, ki je sam parodija, in sicer konja, viteškega simbola. Skozi lik Fauvela se tako smeši človeški egoizem, hedonizem, hinavščina in ekscesi vladajočih stanov – tako posvetne kot cerkvene oblasti. Fauvel je inkarnacija grehov, nerazumnosti, nezanesljivosti, oblastnosti, priliznjenosti (roman je rodil tudi angleški izraz »curry Fauvel« oziroma curry favor – pridobiti usluge s prilizovanjem). Barva dlake rdeče-rjavega osla Fauvela prinaša dodatno simbolno dimenzijo, saj odtenek »fauve« predstavlja barvo nečimrnosti, barvo zla in prevare.

Vsebina dela Roman de Fauvel satirično riše podobo gotskega srednjega veka in je komaj prikrita kritika povzpetništva, lažne publicitete in predvsem oblastiželjnosti. Fauvel je personifikacija zla in tiranije, družbe, kontaminirane z grehom in s korupcijo. Despotna je in lakomna. Fauvel ima – kot alegorično utelešenje čistega zla – univerzalno ozadje, saj se bojuje zoper Fortuno, božjo hčer.

ZGODBA:

1. knjiga:

Prvi del graja duhovščino in družbo, kontaminirani z grehom in s korupcijo. Oblast je despotna in lakomna ter pozablja na naravno enakost med ljudmi. Vsi segmenti družbe so skorumpirani in brez dvoma se bliža konec sveta. Fauvel, čeprav je osel, ne prebiva več v hlevu, ampak domuje v veliki hiši, v kraljevi palači, po milosti dame Fortune, boginje usode, kot odraz pomanjkanja Razuma. Bivališče si je preuredil, da ustreza njegovim potrebam: jasli in kozolec sta zgrajena po njegovi meri. Vse okoli njega, od pohištva do fresk z živalmi, je veličastno, a lažno in rezultat prevar. V njegovem dvoru ljudje vseh stanov, od kralja do papeža, z božanjem skrbijo, da »gnoja ne ostane na njem«. Cerkveni in posvetni voditelji od daleč romajo k njemu, da ga vidijo, se mu poklonijo in mu služijo. Vsi ti mogotci ga krtačijo od glave do repa. Vpliv Fauvela na Cerkev je katastrofalen; njena od Boga dana superiornost je zaradi skorumpiranosti predana. Tudi posvetna oblast je zašla. Despotna je in lakomna ter pozablja na naravno enakost med ljudmi. Na višku svojega triumfa ima Fauvel okoli sebe kakih petdeset alegoričnih figur (Mesenost, Zavist, Lenobo, Nečimrnost, Prevaro, Krivoprisego, Sodomitjo in druge).

A Fauvela vseeno zaskrbi, kako obdržati oblast. Po tem, ko mu je Fortuna namenila tak vzpon, bi se morda utegnilo kaj spremeniti. Zato se odloči poročiti se s Fortuno. Tako bo lahko vplival na njeno kolo usode.

2. knjiga

Fauvel s svojimi dvorjani odpotuje v Makrokozmos, Fortunino bivališče, da zaprosi damo Fortuno za njeno roko. Fortuna je ženska obojega – lepote in grdosti –; obvladuje dve kolesi, ki determinirata celotno človeštvo. V njeni družbi je tudi dama Prevzetnost (Oholost), ki po svoji naravi vedno zamoti tiste, ki se vzpenjajo na vrh, tako da ti ne vidijo svojega skorajšnjega padca. Fauvel »ljubljeni« izpove svojo ljubezen, a Fortuna ga zavrne. Fauvel ji še kar dvori in dvori, a brez uspeha. Medtem Fortuna spregovori o svojem delu, o odnosu do Boga in Modrosti, o svojih dveh kronah in kolesih ter o vlogah Zavisti, Resnice in Krivice. Govori o človeški nuji, da sprejme to, kar prinese usoda, o nasprotju med Naravo in Fauvelom, o razliki med Makrokozmosom (Svet) in Mikrokozmosom (Človek) ter napove neizbežen konec Fauvela. Nazadnje dama Fortuna razkrije, da je vloga Fauvela svetu roditi še bolj sprijenega vladarja, kot je on sam, in Fauvela označi za znanilca Antikrista. A Fauvel moleduje naprej in izjavlja svojo ljubezen. Fortuna ga ne želi odpraviti praznih rok in mu namesto svoje roke predlaga, da se poroči z damo Prevzetnost. Fauvel je radosten. Vsi njegovi dvorjani in Prevzetnost se vrnejo v njegovo sijajno in praznično mesto Esperanca (Pariz). Gostje na poroki so Spogledovanje, Prešustvo, Meseno poželenje, Dvoličnost, Nečistovanje, Venus in mnogi drugi Fauvelovi sledilci. Vsa ta množica preplavi mesto in dvor, vsi so očarani nad šarmom dame Prevzetnost in navdušeni nad obljubo turnirja.

Na poroko pridejo tudi Ponižnost, Neomadeževanost, Kesanje in druge sestre Vrline. Vendar ne zato, da bi sodelovale na slavlju, temveč da bi z oblasti zrušile Fauvela. Po večerji sledita glasba in ples (bakanal) in pričnejo se priprave na turnir z nepošteno zmago Fauvela nad Vrlinami. Vsi se veselijo, Vrline pa se sprašujejo, kako lahko kdo v takih okoliščinah poje. Na ulicah se medtem odvija divji ritual Charivari, ki vdre tudi na dvor. Dama Prevzetnost in Fauvel pa se medtem umakneta v neposvečeno poročno posteljo.

Naslednje jutro se prične zbiranje grozljivih mračnih sil, a v bivališču Vrlin se dogaja čudež: pojoči angeli spodbujajo Vrline. Vrline oborožene odjezdijo na bojišče, kjer jih obsije nebeška luč in nadangel Gabriel jim ponudi božanski kruh in vino.

Prične se bitka med Vrlinami in Grehi. Spopad se prične z bitko med Nedolžnostjo in Mesenostjo. Nedolžnost zmaga. Bitka se nadaljuje in Vrline zmagajo. Resnica pošlje Fauvela in damo Prevzetnost z bojišča. Vrline se vrnejo k dobrim ljudem, ki so jim nudili bivališče v Esperanci, in tam so toplo sprejete. Fauvel pa se s Prevzetnostjo vrne domov, kjer še naprej delata male »Fauvelčke«. Herezija okopa Fauvelovo družino v fontani mladosti. Avtor knjige na tem mestu izrazi svojo skrb o škodi, ki jo je prinesel Fauvel, in sicer jo naslovi najprej Fortuni, nato Devici Mariji in celo Bogu. Med slavljem ob zmagi Fortuna napove, da bo Fauvel nekoč padel. Avtor pa spozna, da bo Fauvel nekoč plačal za svoje delo, zato zapre knjigo. In nastopil je čas za pijačo!

O GLASBENO-SCENSKEM DELU FAUVEL '86

Zgodba o mojstrskem prevarantu, ponazorjena ustrezno srednjeveškemu alegoričnemu mišljenju, je oddaljeno oblikovno in vsebinsko ozadje Lebičevega Fauvela.

Zvočno dogajanje poteka na treh ravneh: na arhaični, z glasbeno govorico, kakršna je bila v navedi na začetku 14. stoletja, ob prelomu med ars antiquo in ars novo; zajeti so takratni oblikovni tipi, monodično in polifono petje ter glasbeni diktus časa; na ravni dramskega sporočanja, pripovedi, katere odmaknjenost je nakazana tako, da se nekateri akterji oglašajo iz zvočnikov; na refleksivni ravni, ki ji je posvečena glavna skladateljska pozornost; tu se v glasbeno radikalizirani obliki z današnjimi kompozicijskimi sredstvi posredujejo psihološka stanja, kot jih ustvarjajo poudarki iz pripovedi.

Vsakega izmed prizorov skladbe s prefinjeno glasbeno-gledališko gestiko obvladuje za Lebiča značilen način zborovsko-pevske artikulacije. Raba različnih jezikov meri na nadčasovne vidike zgodbe o univerzalni človekovi nezadostnosti in šibkosti. Skladatelj o delu pravi: »Fauvel ni moraliteta – ne volje niti pravice za kaj podobnega danes ne najdem. Fauvel pomeni ironično posmehljivo postavo iz davnih dni, zapleteno v večni turnir dobrega in zla, ali z besedami Milana Jesiha iz osrednjega prizora: »... Iz temne smo in svetle polovice, zgneteni iz laži in iz resnice ... Na zgodbo o Fauvelu sem se v zadnjih letih večkrat spomnil!«

1'30" 1'40" 1'50" 2'00" 2'10" 2'20"

I) Nastop novega ritmičnega vzorca se mora absolutno pokrivati z osnovno mero.
(♩ = 120)
cont.

1) ↓
2) Začeti mrmraje, potem pa počasi poljubno krožiti po vokalih.
B
m → i → e → a → etc. simile

3) Prehod v označeni vzorec naj bo postopen in komaj slišen.
Glasovi se po označenih tonih gibljejo mirno in počasi.
Trajanja posameznih tonov so relativna, note s črto daljše.
Fraziranje svobodno, vendar vključeno v izenačeni zvočni total.

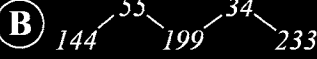
II 4) kovinsko (podobno z gumi palico po kovini - cowbell ipd.)

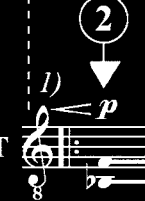
III Tuž nizki gliss. low gliss. Tož

← a →
← b →

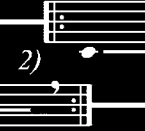
90 100 110 120 130 140

2'20" 2'30" 2'40" 2'50" 3'00" 3'10"

B 144 55 199 34 233

2) ↓
1) 1) 8

A 1) 2)

S 1) 4) 1) 2)

B 2) ♩ = 120 (♩ = 60)

I 5) Vzorca I in II začneta slabeti in pri 3'20" preideta v novi model.

L. Stefanija (Satira v glasbi) je o delu zapisal: »Zvočno dogajanje« Lebičevega »večnega turnirja dobrega in zla« učinkuje kot smerokaz v preteklost, kot prosojna »zavesa«, izza katere poslušalec spremlja peripetije zgodnjega 14. stoletja, zavedajoč se, da to ni »pravi čas« dogajanja. »Pravi čas« se ne odvija na »arhaični« ravni. Dogaja se na drugih dveh ravneh, na ravni »dramskega sporočanja« in »refleksivni« ravni, ki ima »glasbeno radikalizirano obliko« z »današnjimi kompozicijskimi sredstvi« – pravcati zakladnici »prefinjene grobosti« in široke palete fines v zvočni gestiki. Ne izhaja iz sopostavljanja »banalnega« in »vzvišenega«, temveč prej iz občega videnja in zasebnega občutenja sveta – sveta glasbe in sveta človekovih doživetij. In četudi je skladba izrazito svetovnonazorsko naravnana, odkrito utopistična in s privlačnim navdihom »rapsodične dramaturgije«, je Fauvel »specifično unikatna« forma, ki ne išče zavetja glasbene zvrsti, temveč si jemlje »uporabne posameznosti« celotne zgodovine glasbe. Naslovnik Lebičeve satire ni umetnik sam in njegovo mesto v okolju, temveč človekova prastara – večna – spremljevalka: značajska šibkost, tista brezosebna, brez naslova – doma pri sleherniku. Družbenost je v Lebičevem delu pravzaprav postavljena na pomožno črto: kot objektivni pokazatelj človekovega osebnega nelagodja. Glavni naslovnik ni človekova kultura, temveč posameznikova nprav, duhovna plat človeka – skladatelj razgalja lastno »refleksijo«. Dodati kaže, da ne gre za človeka v določenem kulturnem ali političnem okolju. Ne »šifrira sporočil« s pomočjo določenih nadjezikovnih, kulturno pogojenih kod (citatov, žanrov), temveč se z akustično mimetiko in gestikulacijo opira na predjezikovno, »elementarno šifrirano« izpovednost zvoka kot naravnega protipola govorjenemu jeziku.

Glasbeni in tekstovni viri za Fortuna Fauvelu ne bo par!

Avtorji besedil: **Gervais du Bus, Raoul Chaillou de Pesstain, Desiderius Erasmus, Milan Jesih, Eustache Deschamps**

Emma Dillon: Srednjeveško glasbeno ustvarjanje in srednjeveški Roman de Fauvel
 Samuel N. Rosenberg in Hans Tischler: Monofone pesmi iz dela Roman de Fauvel
 ritual Charivari in ritual Festum Asinorum

Vloge:

Blaznost: **Staša Gostenčnik**

Čistost: **Ana Arnejčič**

Delomrznost: **Jera Topolovec**

Dvoličnost: **Anja Žnidar**

Hinavščina: **Nika Kralj**

Izdaja: **Špela Bočnik**

Kraja: **Žanet Vodusek**

Krivoprisežnost: **Tamara Bočnik**

Laž: **Anja Gostenčnik**

Mehkužnost: **Tajda Drevenšek**

Naslada: **Melanija Stojkovič**

Nedolžnost: **Saša Borec**

Neomadeževanost: **Nika Pečovnik**

Nestanovitnost: **Ana Sandrin**

Nezmeznost: **Neža Borkovič**

Nizkotnost: **Sintija Habjanič**

Norec: **Aina Reljič**

Novičkar: **Alenka Lavrenčič**

Ponižnost: **Nina Pušenjak**

Pozaba: **Danaja Dvornik**

Premetenost: **Urška Gostenčnik**

Prevzetnost: **Petra Lazar**

Priliznjenost: **Kaja Gril Rogina**

Samoljubnost: **Nina Hanžič**

Skopost: **Sara Ritonija**

Skromnost: **Mojca Borko**

Strahopetnost: **Ana Novak**

Trdno spanje: **Iva Arnejčič**

Umor: **Kaja Lekš**

Usmiljenje: **Mojca Zidarič**

Venus: **Ženet Vidovič**

Verolomstvo: **Barbara Šimek**

Zavist: **Ana Studen**

Angeli: **skupina Prime**, vodi **Jasna Drobne**

Mojstra Eckhart in Lebič: Če ni novega, tudi starega ni ...

V bistvu ne vemo, zakaj nam je neka glasba bolj všeč kot druge. Nas ena bolj inspirira od druge? Inspirirati pomeni vdahniti, kar je precej blizu pojmu dihanja; to pa je od nekdanj pomenilo življenje. Zato je bila inspiracija razumljena kot božanski dar. Božji dih. Kaj ima skladatelj, ki inspirira? Sposobnost ustvariti trenutke, ko so srca in duhovi glasbenikov navdahnjeni in na poti k nečemu novemu. Na nek način gre pri tem za ustvarjanje čustvenega okolja, ki vaji in koncertu da neko vzvišeno duhovno dimenzijo. Te dimenzije bi lahko opisali kot občutenje ekstaze, kot občutenje nečesa svetega. Takšna so dela Lojzeta Lebiča.

Veliko sodobnih skladb izgubi svoj čar kmalu potem, ko odzveni prvi šok. Glasba Lojzeta Lebiča pa je zagotovo dvakrat blagoslovljena in fascinantnost vzdržuje vedno znova. Njegova glasba vzbudi pozornost, čudenje in fascinacijo celo pri poslušalcih, nevajenih sodobne glasbene literature.

Izjemna muzikalnost in sposobnost konstantnega samoizpraševanja, izvirnost, iskrenost, iskričnost, komunikativnost, urejenost, vztrajnost, nepopustljivost, tolerantnost, inventivnost, organiziranost, poštenje ... Vse to ima veliki umetnik Lojze Lebič.

Glasba skladatelja Lebiča predstavlja pomemben dosežek oziroma presežek slovenske glasbene ustvarjalnosti. Gre za glasbo, ki je vznemirljiva v svojem kreativnem konceptu in je pomembna tudi zaradi svoje umeščenosti na vidno mesto na mednarodni kulturni sceni. Prvo srečanje z glasbo Lojzeta Lebiča sega v moje mladostno obdobje, ko sem kot mlada pevka v zboru spoznala Predpomladno pesem. Kot dirigentka sem kasneje v svoje koncertne programe vključevala njegova dela, kot so Urok, Poletje, Pomlad, Zima, Jesen, Upanje, Okus po času, ki beži, Mozaiki, Iz kamna v vodi, Hvalnica svetu, Kocbekove pesmi, okruški iz Kvarteta in iz simfoničnih del pa so tvorili metakompozicijo Iz veka vekov ..., delo, ki je bilo na mednarodnem tekmovanju Music Theatre Now nagrajeno v kategoriji Glasba onkraj opere. Glasba Lojzeta Lebiča je tako moj temeljni repertoar zadnjih 25 let. S skladbami smo nastopili po odrh po vsem svetu, od Hong Kong Cultural Centra do Teatra Colon v Buenos Airesu, nastopili na festivalih, kot so Svetovni glasbeni dnevi (ISCM), Festival d'Automne à Paris, Prototype, Melbourne Art festival, Europa

Cantat, Kunstenfestival Brussels, Holland Festival, Steirischer Herbst, Ruhrtriennale, Moskovski velikonočni festival, Dresdner Musikfestspiele, Polyfolia, America Cantat, Choir Olympics, Slovenski glasbeni dnevi. To govori o tem, kako so dela Lojzeta Lebiča z nami tudi na vseh popotovanjih po svetu.

Njegovih del pa ne izvajamo samo slovenski ansambli. Po njih posegajo najimenitnejše zasedbe z vseh koncev sveta – španske, singapurske, ameriške, finske, kitajske, južnoafriške ... Najpogostejše izvajanje je najbrž Urok, ki je izšel tudi pri založbi Earthsongs in tako postal dosegljiv na vseh koncih sveta. Vsaka izvedba, ki sem jo slišala, je bila izjemna in vedno znova sem bila nanjo na nek način ponosna, saj sem ob poslušanju vedno pozorno spremljala občinstvo v dvorani. To je ob Lebičevi glasbi zmeraj postalo drugače prisotno, poslušalo je bolj zavzeto. Kot bi se recepcija glasbe, prihajajoče z odra, dvignila na neko drugo raven, ki je ni bilo ne prej in ne kasneje. Nastala je tista tišina, ko je vsa pozornost usmerjena le na glasbo in ni slišati drugih zvokov, telesa poslušalcev pa za nekaj minut postanejo negibna. Glasba in njena pripovedna moč poslušalce vedno popolnoma posrkata. Trije slovenski uroki: prvi proti zatekanju, drugi proti kačjim pikom in tretji proti slabokrvnosti ali bolezni – kot iskanja »v smeri prvinskih glasbenih doživetij« nagovarjajo izvajalce in poslušalce silovito in nepozabno.

Ob izjemnem skladateljskem opusu so slovensko kulturo prav posebej zaznamovala tudi Lebičeva kritična in angažirana razmišljanja o domači ustvarjalnosti, o aktualnem kulturnem in družbenopolitičnem trenutku, o odnosu do tradicije, preteklosti in napredka ter predvsem o glasbi naše časa in njeni umeščenosti v kulturno okolje. Ti zapisi so dragocene svetovnonazorske misli ne le velikega skladatelja, temveč tudi globokega misleca, zvestega svojim etičnim in umetniškim načelom.

Karmina Šilec (objavljeno v knjigi Od blizu in daleč)

LOJZE LEBIČ

Akademik Lojze Lebič velja za enega najuglednejših slovenskih skladateljev, »skladatelja svetovnega formata« (dirigent M. Letonja) in je »ves čas naš največji slovenski skladatelj in glasbeni mislec« (dirigent M. Munih). Po študiju arheologije je na Akademiji za glasbo končal študij kompozicije in dirigiranja. Kot ustvarjalec se je sprva uveljavil v družbi umetniške skupine Pro musica viva. Poučeval je dirigiranje na Pedagoški akademiji ter predaval glasbenoteoretske vede na oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Vodil je APZ Tone Tomšič in Komorni zbor RTV Ljubljana. V veliki meri je izkušnja z vokalno glasbo tudi zakladnica znanja in navdiha za njegov ustvarjalni opus sploh in vrsta njegovih vokalnih del je pogosto na koncertnih sporedih.

Lebičev opus, ki ga ob vokalni glasbi tvorijo številna dela za komorne sestave in za simfonični orkester, črpa iz tradicije modernizma. »Vendar skladatelj obenem rad vključuje raznovrstne zgodovinske in čutne povezave s svetom okoli sebe,« je zapisal Leon Stefanija. »Je častilec večnih estetskih vrednot in hkrati izjemen pripovedovalec osebnih resnic, velik v podrobnostih in sila prvinski v zasnovah svojih glasbenih del, glasbeni mistik po svojem ustvarjalnem bistvu in pragmatični razsvetlilatelj po svojih kompozicijskih rešitvah, strog do sebe in sveta ter razumevajoč, celo blag, do vsega, kar utegne širiti pogled onkraj trenutnega navdiha.«

Leta 1994 je prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo, leta 1995 pa postal redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Za skladatelja Lojzeta Lebiča je glasba, kot je povedal v enem izmed intervjujev, »med vsemi umetnostmi najbolj družbena; izvaja se skupinsko (zbori, orkestri), posluša skupinsko (koncerti), mogoča je samo v široki komunikacijski verigi med ustvarjalcem, poustvarjalcem in poslušalcem, kar pa pri tem nastaja in se sprošča, je nepredvidljivo valovanje in dogajanje v duši svobodnega posameznika«.

KAJ NAM V DANAŠNJI ČAS GOVORI FORTUNA

Resnica, pravičnost (in) velikodušnost so padle;
prevara, izprijenost (in) skopušтво cvetijo;
uglajenosti ni več.

Dobrodelnost, neomadeževanost (in) poštenost so izgubile vrednost;
nečimrnost, pokvarjenost (in) zloba izstopajo;
neotesanost prevladuje.

Po skritih poteh potuje nov čas;
naravne, dobro znane, obvezne (poti) so v neskladju s tistimi,
po katerih so hodile prejšnje generacije.

Zakon, razum (in) preudarnost,
čuvarki složnosti (in) sočutja (in) povračila,
branilci stisk, so prepovedani in pregnani.

Nasilje, maščevanje (in) nesramnost, (ki ustvarjajo) razdor
in spore, sumničenje (in) obrekovanje, (ki) nadlegujejo z lažnimi obtožbami,
imajo podporo in pokroviteljstvo.

Prevare, goljufije (in) pokvarjenost pod krinko pravice,
stremljenje (in) izdajstvo, skriti pod pepelom (in) vrečevino,
se veselijo nagrade, ki pripada vrlinam.

Pohlep išče koristí, ko zasebno imetje spreminja v skupno lastnino.

Iz razkošja (se porajata) lenobnost (in) otopenost.
Po vijugasti cesti (zmote) se plazi norost.

Iz ošabnosti (se porajata) zavist (in) sovraštvo.
Te tri pregrehe vlečejo vse navzdol.

Strast zahrbtne zlobe se skriva za masko vneme
(in) zločin obtožbe po krivem za postavo pravice.

Potrti obrazi (in) shirani pogledi, to je slika hinavščine.
Za predstavo prijateljstva se skriva struktura podlosti.

Zdaj prelati so Pilati (in) Judovi nasledniki, ki menijo, da je prav,
da Kristus trpi, ti sledilci Kajfe.

Medtem ko sorodniki s svojimi nadarbinami zasedajo položaje,
njihovi učitelji, prepuščeni revščini, trkajo na vrata:
učeni možje, oropani upanja, so zaključili z delom (in) so v pomanjkanju.
Nihče ne skrbi za dober značaj in starost.

Nepoklicani, neizvoljeni mladi možje so na oblasti;
svoje mitre in moč so si izborili s silo
in svojim položajem niso kos.

Psi nedostojnosti, pohlepni (in) nemi, prašiči umazanije, onesnaženi z blatom,
tigri pohlepa, na lovu za zaslužkom,
ki jih ne zanima varovanje družine (Božje),
preveč zavzeto iščejo razkošje in lakomnost, skrbijo za lastni žep.

Ti ne stojijo v bojni vrsti, se ne soočajo s sovražnikom;
prav nasprotno, vdajajo se oblasti, zanemarjajo pogum
in njegovo zaščito.

Močna trdnost jih ne skrbi, bolj kot s tem se ubadajo
z razkazovanjem osebne strahopetnosti.
Bolj kot odrešenje jih zanima denar.

Z nadlegovanjem in plačilom si utirajo pot,
saj mesto prelata se kupuje (in) prodaja,
in zlorabe položaja se ne sramujejo.

Skupnost duhovščine in njihove verske navade so omadeževani;
poraženi so (in) zasmehovani,
s privilegiji, ki so lastni hlapčevstvu.

Verska gorečnost je brez zaščite.
Obteženi so z vse pretežkim jarmom
(in) škodujejo jim tisti,
pod okriljem katerih so bili vajeni biti varni.

Vsa zgodba o čredi in pastirju
se je obrnila na glavo;
domena mladega kralja (je) v razsulu.

Njegov prestol se maje,
saj ni nobenega varuha njegove časti,
ni dobrega moža, ki bi nosil breme
za mladega fanta.

Mnoge zaobljube (in) molitve, (darovanja) kadila
(in) bridko tarnanje za mirno vladavino,
objokovanje, ki temu sledi,
se vrsti pred oltarjem.

Kot ladje, obsojene na propad,
ki jih premetava po morju,
tako te težke stiske
ni mogoče omiliti niti odpraviti.

Kot popravljati nit
strganega oblačila,
se škode, te strahotne polomije, ne da popraviti,
lahko je le še slabše.

Začelo se je s sovraštvom, raslo preko zavisti,
(zdaj) rjove z militantnostjo (in) besni s podlostjo.

Vsak vleče na svojo stran, (tako) vojaki kot duhovščina;
ta strah z dvora potiskajo drugi;
in tako ti, ki spodkopavajo resnico, sprejemajo pregrehe;
se pritožujejo, da se s posli ukvarjajo nevedni ljudje.
Glavar mestnega sveta (danes) je bil (še včeraj) tujec.

Povejte nam torej resnico, kje danes bivate?
Pravičnost (in) radodarnost, kje se zdaj skrivata?
Kaj nam je podlost, ki nam je vladala, prinesla?

(Fortuna v delu Roman de Fauvel, 14. stoletje)
Prevod: **Saša Požek**

F O R T U N A F A U V E L U N E B O P A R I

F O R T U N A F A U V E L U N E B O P A R I

Besedila: **Karmina Šilec**
Lektorica: **Metka Damjan**
Oblikovanje: **Studio Kramberger Uran**
Asistent režije in fotografije: **Dorian Šilec Petek**
Asistentka za odrski gib: **Rebecca Margolick**

Produkcija:

Izvršna producentka CS: **Minja Lednik**
Organizatorica dejavnosti: **Marisa Filipčič**
2015

Izvedbo so omogočili:

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

DRAMA
OPERA
BALET
MARIBOR
DRUŠTVO NARODNOGLASNOPEVNI
SLOVENSKE NARODNA TEATRE

VEČER

